

Ag⁺ centra veidošanās pētījumi kvarca kristālos pēc termiskās apstrādes 1200°C O₂ atmosfērā no metāliska Ag un Au

Anatolijs Truhins, Madara Leimane
Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts

Kristāliskajam kvarcam, kas satur Cu⁺, un ir apstrādāts skābeklī 1200°C temperatūrā, novērojamas īpašību izmaiņas, jo alumīniju saturošs piemaisījumu centrs [AlO₄⁻-Me⁺] ar lādiņa aizstājēju (šajā gadījumā Cu⁺ jonu) [1] modificē sākotnējo kompleksu un izmaina luminiscences īpašības.

Darbā pētīti vairāki kvarca kristāla paraugi, tai skaitā arī paraugs, kas sākotnēji saturēja Ag⁺ piemaisījumus, kuri veidojušies elektrolīzes procesa rezultātā 800°C no metāliska Ag. Analizējamie paraugi karsēti 1200°C temperatūrā skābekļa atmosfērā kopā ar metālisku Ag.

Paraugiem bez sākotnējiem Ag⁺ piemaisījumiem, tos ierosinot ar rentgenstarojumu, pēc izkarsēšanas tika novērota Ag⁺ centram raksturīga luminiscences josla (260 nm). Tas liek domāt, ka starp Ag⁺ joniem un O₂ molekulām paaugstinātās temperatūrās norisinās mijiedarbība, veidojas skābekļa-sudraba komplekss, kas iekļūst paraugos, un, iespējams, notiks alumīnija-sārnu metāla jonu centra modifikācijas, kur sārnu metāla jonu (Me⁺) aizvieto Ag⁺. Sudraba avots, iespējams, ir metāliska Ag paliekas uz parauga virsmas.

Jauna Ag⁺ centra veidošanās un raksturīgā luminiscences kvarca kristālos, kas veidojas pēc paraugu izkarsēšanas 1200°C skābekļa atmosfērā, tiek salīdzināta ar elektrolīzes ceļā iegūtā sudraba centra luminiscences īpašībām kvarca kristālā.

Zelta gadījumā, kas satur parazitiskus sudraba un vara piemaisījumus, mēs iegūstam Ag⁺ un Cu⁺ luminiscences centrus, taču nespēja identificēt ar zeltu saistīto centru luminiscenci.

The study of Ag⁺ center creation in quartz crystals by thermal annealing at 1200°C in O₂ atmosphere from metallic Ag and Au

Anatoly Trukhin, Madara Leimane
Institute of Solid State Physics, University of Latvia

Crystalline quartz containing Cu⁺ and was annealed at a temperature of 1200°C under an O₂ atmosphere, can be modified, and a complex impurity center containing aluminum [AlO₄⁻-Me⁺], with a charge compensator (in this case, the Cu⁺ ion) [1], changed the luminescence properties.

In this study, several samples of crystalline quartz, including a sample that had already contained Ag⁺ impurities, previously introduced by electrolysis at 800°C from Ag⁰ electrodes, were used. All the samples were thermally annealed at 1200°C in an O₂ atmosphere.

X ray excited luminescence were measured and a characteristic Ag⁺ luminescence center with a band at 260 nm was detected for quartz samples that initially was not contain Ag⁺.

This finding suggests that Ag⁺ and O₂ interact at high temperatures by forming an oxygen-silver complex, which could diffuse into samples, and the modification of the existing aluminum-alkali metal ion center by replacing the alkali ion (Me⁺) with an Ag⁺ probably occurs. In addition, the source of Ag is presumably the residues of metallic Ag on the surface of the sample.

The creation of a new Ag⁺ center and its characteristic luminescence properties for quartz crystals, obtained by thermal annealing in an O₂ atmosphere, were compared to quartz crystals with the luminescent properties of the Ag⁺ center obtained by electrolysis.

For the case of gold, which contains parasitic impurities of silver and copper, we get luminescence centers of Ag⁺ and Cu⁺, however were not able to identify luminescence of centers related to gold.

[1] A.Trukhin, Oxygen treatment effect on luminescence of copper-doped α-quartz crystal, The 14th International Conference on SiO₂, Dielectrics and Related Devices, Palermo (Italy), 2023, p.6.

The financial support of project No. lzp-2021/1-0215 is greatly acknowledged.